

De keizer bleef van nu af op den Cerro de la Campagna (Blz. 350).

vasten voet te krijgen, van waar een bestendig door ons beantwoord vuur zonder bijzonder gevolg onderhouden werd.

Door de dubbelzinnige nalatigheid van generaal Marquez was, zooals vroeger verhaald is, het hoogste punt der stad, het Pantheon, ingenomen.

Terwijl nu de batterij van de Cuesta China La Cruz en hare daken en pleinen met allerlei soort van geschut bestookte, had er een onafgebroken geweervuur tusschen den vijand in het Pantheon en de keizerlijken, die zich op het dak geposteerd hadden, plaats.

Dit waren veertig man van de municipale garde onder een Duitschen blonden kapitein, August Linger, dien de graaf Thun altijd den kapitein met den Bordeaux-neus en het Mayonnaise-gezicht noemde, omdat hij een bleek, opgezet gezicht en eenen rooden neus had. Deze dappere officier hield met verwonderlijke onverschrokkenheid op deze gevaarlijke plaats stand, waar hij aan alle kogels tot doelwit verstrekte, totdat er hem een midden in het voorhoofd trof en hem dood op den grond deed neervallen.

De keizer hield zich op het plein voor het klooster, dat aan den kant der stad lag, op en gaf van hier met de meeste koelbloedigheid

zijne bevelen, ofschoon het van Cuesta China kogels regende.

De generaals trachtten hem te bewegen zich van zulk een gevaarlijk punt te verwijderen, maar hij gaf daarop ten antwoord, dat hij op de plaats was waar hij behoorde te zijn. Den meesten indruk maakten nog de woorden van den kleinen Mejia, die op zijne openhartige wijze zegde :

— Bedenk toch, Uwe Majesteit! dat, wanneer gij doodgeschoten wordt, alle generaals tegen elkander zullen vechten om president te worden.

Daar ik echter op eene andere plaats geposteerd was, kan ik over het gebeurde bij La Cruz niet als oog- en oorgetuige spreken en deel slechts ter wille van den samenhang datgene mede, wat ik daaromtrent gehoord heb.

De vijand door zijn krijgsgeluk bij La Cruz aangemoedigd, beproefde nu, over het kloosterplein tot dit klooster door te dringen. Hij bediende zich te dien einde van de daarop staande cactusstruiken, die hem weliswaar tegen de kogels der verdedigers beveiligde. De poging mislukte dan ook en hij trok zich weder in het Pantheon terug.

Ondertusschen hadden de Juaristen zich weder hersteld van het verlies, dat zij geleden hadden, en bereidden zich nog des voormiddags op een tweeden aanval tegen de Casa Blanca en de Alameda voor, bij welke gelegenheid zij er echter nog slechter dan vroeger afkwamen. Generaal Mejia sloeg hen op de schitterendste wijze en dreef hen tusschen den Cerro Cimatario en El Jacal over den overal voor cavalerie toegankelijken Cerro Cimatorio terug, waarbij de vijand verscheidene honderden aan dooden en gekwetsten moest achterlaten.

Had Mejia zich dezen zoo schitterenden uitslag ten nutte gemaakt en een aanval gedaan op de batterij, die op de Cuesta China geplaatst was, en welke zeker van La Cruz uit zou ondersteund geworden zijn, dan zou de overwinning van dien dag nog veel schitterender geweest zijn. Doch Mejia was eenigszins overbluft door de buitengewone hardnekkigheid waarmede de Juaristen bij deze gelegenheid vochten. Hij verzekerde later in mijn bijzijn dat hij den vijand nog nooit zoo krachtig had zien manœuvreeren.

De pauze, die er bij de brug ontstaan was, werd slechts nu en dan door musketvuur afgebroken. Na twaalf uur zag men, dat zich op de helling van den Cerro San Gregorio, in de nabijheid van de kapel de La Cruz del Cerro, dichte kolonnen infanterie formeerden. Te gelijker tijd werd in de straat, welke op den linkerkant van het plein voor de brug omhoog loopt en die met de Calle Miraflores in ééne richting ligt, een getrokken Parott-kanon van acht pond geplaatst.

Dit beschoot de barricade bij de brug en ook de Calle Miraflores, zoodat er burgers, die het plein in het midden der stad overliepen, gedood werden.

Ten gevolge daarvan kreeg ik van mijn brigade-kommandant, generaal Valdez, het bevel, met mijne cazadores een uitval te doen, den « Meson » en de omliggende huizen in te nemen en het verderfelijk kanon te bemachtigen.

Nog voordat dit bevel kwam, waren mijne mannen, door hunne overwinning in geestdrift ontstoken, nauwelijks meer te houden.

Men kan zich in Europa moeilijk eene voorstelling van dit corps maken. De ruwe kerels zaten elkander aldoor het haar, en ik had mijne handen vol werk om moord en doodslag te voorkomen; maar wanneer het tot vechten kwam, dan waren allen eensgezind en wedijverde iedereen om den andere de loef af te steken. Zelfs de hoornblazers, jongens van vijftien tot zestien jaar, slopen met een geweer uit de legerplaats en maakten op hun eigen hand jacht op de Chinacos, hetgeen de scheldnaam der Juaristen was, die ons Motchos noemden.

Toen de granaten uit het Parott-kanon dichter vielen, werden de cazadores ongeduldig. Zij omringden mij en riepen :

— Kolonel! Voorwaarts! Voorwaarts! Voer gij ons aan! De Cazadores maken nooit rechtsomkeer! Voer gij ons aan!

Ik antwoordde, om hen tot kalmte te brengen, dat het geschikte oogenblik daartoe later wel zou komen.

Ik riep mijn bataljon bij elkaar en hield tot mijne soldaten een korte toespraak, die zij nog veel mooier vonden dan die, welke ik vroeger eens in het Engelsch gehouden had, want zij was in gebroken Spaansch vervat. Ik zeide hun dat ik geen schot van hen hooren wilde en dat zij bij den aanval niets anders dan de bajonet mochten gebruiken.

Toen ik mijne manschappen tot op het laatste oogenblik zooveel mogelijk gedekt achter de batterij in slagorde stelde, trilden zij van strijdlust als eene woeste bende, die slechts

wacht, totdat het begeerde signaal met den hoorn gegeven werd.

Het gejuich waarmede zij over de brug stormden laat zich niet beschrijven : het gaf zich in een half dozijn talen lucht, maar het geroep : *Viva el Emperador!* overstemde allen, en daarmee stormden de Cazadores over het plein, waar wij op een afstand van vijftig schreden met kanonkogels begroet werden.

Maar wat bekommerden zich die dapperen om de kogels? Voor de eerste maal zag ik het kanon dat zulke onvriendelijke groeten toezond; ik riep :

— *Viva el Emperador! A la pieza, muchachos!* (Leve de keizer! Op het stuk af, jongens!)

Als tijgers sprongen zij nu voorwaarts, en voordat de verschrikte vijand nog tot bezinning kon komen, waren wij reeds bij het kanon. In een oogwenk waren de mannen die bij het kanon stonden overhoop gestoken. De bevelhebber daarvan, een dapper, vijandelijk luitenant, schoot zijn revolver op den majoor Macedonio Victoria af en kwetste hem zwaar in den schouder; maar dit was zijn laatste schot : een half dozijn bajonnetten verdwenen in zijn lichaam.

De vijandelijke bezetting van den «Meson» had ons eene duchtige schade kunnen berokkenen wanneer zij volgehouden had; maar terwijl wij een aanval deden, werd zij door een bataljon der Celaya, dat op den anderen kant der brug gelaten was, beschoten en later raakten de manschappen geheel verbijsterd door de heftigheid van den aanval. Zij verlieten den Meson in allerijl en vluchten door de tuinen naar den berg toe.

Ik zond het kanon onder eene bedekking naar het plein terug en drong in de straat door, om de daarin staande huizen van vijanden, die voor een gedeelte daarin de wijk genomen en zich opgesloten hadden, te zuiveren.

De Cazadores echter wisten met sloten om te gaan en openden ze door middel van schoten.

In deze huizen werd menige woeste daad gepleegd.

De Franschen onder de Cazadores, verbitterd door het bloedbad van Jacinto, hadden elkander vóór den slag beloofd, geen vijand te zullen sparen en wel allerminst een Franschman die bij de tegenpartij diende.

Een van mijne Franschen, een sergeant, had in een huis vier Mexicanen overhoop gestoken, en een vijfde soldaat, een Franschman, viel voor hem op de knieën en smeekte hem om genade.

— De genade die ik u zal schenken, luidde het antwoord, bestaat hierin, dat ik u niet als een hond zal doodsteken maar u een kogel gun.

Daarop laadt hij doodbedaard zijn geweer en schiet zijn landgenoot met de meest mogelijke koelbloedigheid dood.

Hoeveel menschen er in deze huizen om het leven gebracht werden, kan ik niet opgeven, maar hun getal was vrij aanzienlijk. Ik gaf mij alle moeite om zulk een slachting tegen te gaan en bediende mij zelfs van mijn sabel; doch in zulke oogenblikken is het volstrekt onmogelijk soldaten te beteugelen, inzonderheid zulke soldaten als de Cazadores zijn!

Zoodra ik den vijand in allerijl de vlucht zag nemen, vatte ik het plan op, de reeds behaalde voordeelen te vervolgen.

Ik snelde de straat op, terwijl ik de dichte groepen voor mij uitdreef, wendde mij in de dwarsstraat rechts en toen bij de kerk San Sebastian, weder links naar de straat die tegen den berg oploopt, totdat ik bij de kapel de La Cruz del Cerro aankwam.

Daar zag ik dat de vijand aanstalten maakte om zich bij de een weinig hooger liggende kapel La Trinidad te posteeren. Ten einde hem hiertoe geen tijd te laten, stormden wij met verdubbelden ijver voorwaarts en verjoegen hem.

Nu schaarde ik mijn bataljon in linie, met eene kompagnie als reserve, en opende een welingericht schot op den vijand, die in dichte groepen de vlucht nam naar den Cerro San Gregorio, op welks rug hij eindelijk verdween.

Op dit oogenblik vertoonde zich bij den ingang der voorstad het prachtige regiment cavalerie naar de keizerin genoemd en aangevoerd door kolonel Lopez, hetwelk bestemd was, bij den aanval mijn linkerflank te dekken.

Ik zond twee officieren naar hem af met verzoek, den vluchtenden vijand met zijn regiment te vernietigen.

Hij gaf mij ten antwoord : « dat hij zijn ruiterij niet zoo in de waagschaal kon stellen, en dat het hier geen terrein voor ruiterij was ».

Waarom was hij dan hier, als hij zijn ruiterij hier toch niet kon gebruiken?

Ik ben zelf vroeger in Pruisen officier bij de ruiterij geweest en kan beoordeelen waar rui-

terij kan gebruikt worden. Het terrein was, weliswaar geen exercitieplein, maar het was toch niet ten eenen male ongeschikt voor de bewegingen der ruiterij.

Daar ik den last had den Meson in te nemen en het kanon te veroveren, wilde ik dezen niet nog verder te buiten gaan zonder vooraf onderrichtingen te vragen.

Ik zond te dien einde mijn adjudant, luitenant Montecon, aan generaal Valdez met het verzoek, mij een bataljon ter ondersteuning te zenden, opdat ik den San Gregorio zou kunnen innemen en behouden. Wij hadden dezen niet moeten prijsgeven, daar hij zoo dicht bij de stad lag en deze van den noordkant beheerschte.

Generaal Valdez liet mij geluk met den uitslag wenschen en zeggen dat datgene wat ik wilde, in strijd met mijne onderrichtingen was; ik moest mij maar terugtrekken en den Meson met eene kompagnie bezetten, hetgeen ik natuurlijk moest doen, hoe woedend ik over het bevel was en hoezeer de soldaten daarover morden.

Mijne mannen hadden meer dan driehonderd man met kolf en bajonet doodgeslagen en doodgestoken, hoeveel moeite ik mij ook gaf om het bloedvergieten te doen ophouden.

Ik had bij het bataljon een kleinen Mexicaan met een zwarten baard, die altijd bijzondere verknochtheid aan mij toonde en blijde was wanneer men hem een gevaarlijken last opdroeg.

Hij, majoor Victoria en luitenant Betzler, waren met mij het eerst bij het kanon, en ik had hem zeer goed opgemerkt.

Hij kwam na den afloop van het gevecht naar mij toe, wees mij een geheel kromgebogen loop, hetgeen alles was wat hem van zijn geweer overbleef, en verzocht mij onder het storten van tranen — hij huilde bij iedere gelegenheid — hem een ander geweer te geven.

Hij had een Chinaco aan den muur vastgespiest en daarbij zijn bajonet gebroken, toen had hij op het hoofd van een ander zijn kolf aan stukken geslagen en op den harden schedel van een derde zijn loop kromgebogen.

De Cazadores hadden omstreeks dertig man aan dooden en gekwetsten verloren.

Onze terugtocht naar de brug had plaats te midden van een luid gejuich, en het maakte mij zeer gelukkig, dat de manschappen op een vivat voor den keizer ook een voor hun kolonel lieten volgen.

Toen ik op het plein voor de brug kwam, ontmoette ik den correspondent van den *New-York-Herald,* den heer H. C. Clark, die, geheel in strijd met de gewoonte der Amerikanen, zoozeer in geestdrift ontstoken was, dat hij mij door zijne omhelzing bijna van mijn paard trok.

Deze Clark was een uiterst bekwaam en welwillend Engelschman, die als correspondent van het groot Amerikaansch dagblad, gelijktijdig met den keizer gekomen was. Toen Marquez daarvan bericht kreeg, beduidde hij hem op zijne gewone onbeschofte manier, dat hij Queretaro moest verlaten.

Daar de heer Clark mij reeds vroeger in Noord-Amerika had leeren kennen, wendde hij zich tot mij om hulp.

Ik sprak met den keizer, en nu kreeg hij de schriftelijke vergunning om te Queretaro te blijven, nadat hij zijn woord gegeven had, dat hij geene verbintenissen met den vijand zou aanknoopen en niets anders dan de waarheid berichten.

Te midden van gedurig vernieuwd gejuich nam ik mijne vroegere stelling weder in. Het kanon werd door de barricade gebracht en naar La Cruz gezonden.

Toen ik Valdez en Castillo zag, overlaadden beiden mij met vleiende betuigingen en omhelsden mij naar Mexicaansch gebruik.

De vijand was zoo bevreesd geworden dat hij zich den geheelen dag niet meer liet zien en het niet waagde den Cerro San Gregorio weder te bezetten, hetgeen eerst in den daaropvolgenden nacht geschiedde.

Ondertusschen ging het omstreeks dienzelfden tijd zoowèl bij La Cruz als bij de Alameda duchtig toe.

De vijand had ter ondersteuning van den aanval tegen La Cruz, behalve de kanonnen op Cuesta China nog twee reserve bataljons op de hoogte, en in de vlakte vier regimenten ruiterij, die vier veldstukken met zich voerden geposteerd. Daar hunne flank van den kant der Casa door onze troepen werd bedreigd, werd van gene zijde van den Cerro Cimatorio nog eene afdeeling ruiterij ter bedekking van deze linkerflank afgezonden.

Toen Mejia zich gereed maakte om deze troepen terug te doen trekken, zond generaal Miramon eene afdeeling voetvolk met vier kanonnen naar de Alameda. Deze sloeg de vijandelijke reserve, terwijl Mejia de ruiterij terugdreef.

Terwijl dit geschiedde, besloot de bezetting

van La Cruz tot het doen van een beslissenden stap.

Toen de vijand versterkingen kreeg en van het Pantheon moedig over het groote plein voortrukte, terwijl het gevaar voor La Cruz ieder oogenblik dreigender werd, ging de dappere kolonel Don Sefferina Rodriguez hem met het derde bataljon linietroepen te gemoet en verdreef hem niet alleen van het plein, maar veegde ook de kapel en het Pantheon schoon en vervolgde den vijand een eind weegs.

Nu bleef het Pantheon bezet en ging ook gedurende de belegering niet weder verloren.

Om vijf uur was de vijand overal schitterend teruggedreven.

Wij hadden, weliswaar, bij de zeshonderd man aan dooden en gekwetsten verloren en daaronder een buitengewoon groot aantal officieren; maar het verlies van den vijand bedroeg verscheidene duizenden manschappen, en bovendien hadden wij nog zeven à achthonderd gevangenen, waarvan velen tot het keizerlijk leger overliepen.

Tusschen vijf en zes uur reed de keizer met Marquez en Miramon en zijn staf de gelederen langs.

Overal werd hij met een uitbundig gejuich ontvangen, want de onverschrokkenheid waarmede hij zich aan het gevaar blootstelde, en de vriendelijke en gepaste woorden, waarmee hij elke verdienstelijke daad beloonde, hadden hem zich de liefde der soldaten doen verwerven.

Toen hij bij de Cazadores kwam, deze in eene korte aanspraak bedankte, hen de Mexicaansche Zouaven noemde en mij de hand toestak, scheen er aan het gejuich geen einde te zullen komen.

Het bataljon Celaya had onze stelling bij de brug ingenomen en wij namen nu een weinig rust op eene plaats, die minder aan gevaar blootgesteld was. Er kwam een Capucijner monnik, die aan een lint een Madonnabeeld om den hals droeg en aan allen zijn zegen gaf.

De Mexicanen onder de Cazadores, wier handen nog niet gereinigd waren van het bloed, dat zij met vreugde vergoten hadden, snelden naar hem toe en kusten het beeld der Heilige Maagd, terwijl zij te gelijkertijd een kruis sloegen.

Eindelijk werd het nacht en nu volgde er op het gebulder der kanonnen en het geknal der geweren eene akelige stilte.

De straten waren verlaten en geen enkele voetstap liet zich daarin hooren.

Alles was na dien vermoeienden dag in een diepen slaap gedompeld, behalve de voorposten.

Geen torenklok sloeg, daar men ze vergeten had op te winden, en de nachtwachten, die anders riepen hoe laat het was, zwegen insgelijks daar zij dit niet wisten.

Zelfs de honden, die den nacht in eene Mexicaansche stad anders maar al te levendig maken, deden zich niet hooren, daar zij verlokt waren door het afschuwelijk maal, dat buiten de stad voor hen aangericht was.

Op den morgen van den 15en hoorden wij van deserteurs die in de stad kwamen, dat onze verdediging van den vorigen dag en de aanzienlijke verliezen, die de vijand geleden had allen in eene zeer neerslachtige stemming gebracht hadden.

Des te vroolijker en overmoediger was die onzer manschappen, en de Cazadores, welke hunne stelling bij de brug weder ingenomen hadden, hieven een luid gejuich aan, toen zij het eigenaardig geluid der schoten, die zich in de verte deden hooren, bemerkten, dat men met het kanon, dat door ons veroverd was, San Gregorio, waar de vijand des morgens twee batterijen opgericht had, van La Cruz uit bestookte.

Omstreeks den middag stonden al diegenen, welke zich den vorigen dag bijzonder onderscheiden hadden, op de Plaza de La Cruz in een carré geschaard. In het midden was het veroverde kanon geplaatst.

Tegen de manschappen van het bataljon dat onder aanvoering van den kolonel Rodriguez, die daarbij door een schot in de borst gekwetst was, zoo dapper bij La Cruz gedragen hadden, zei de keizer dat zij zich allen zoo ferm hadden gehouden, dat hij hun slechts eene gemeenschappelijke onderscheiding kon geven, en hechtte het ridderkruis der orde van den Mexicaanschen adelaar eigenhandig aan het vaandel van het bataljon.

Van de acht Cazadores die het eerst met mij bij het kanon geweest waren, kregen twee de gouden en zes de zilveren medalie voor dapperheid, en bovendien een onza goud, d.i., een twintig-dollarstuk met het borstbeeld des keizers. De beloningen voor de officieren zouden later uitgedeeld worden.

De kleine Mexicaan, die allerwegen schrik en ontsteltenis verspreidde en wiens waterlanders altijd voor den dag kwamen, zelfs

wanneer hij bloed deed stroomen, had op mijne aanbeveling de gouden medalie gekregen en was zoozeer buiten zichzelven van vreugde, dat hij mij ten aanschouwen van het verzamelde krijgsvolk op Mexicaansche wijze omhelsde, waarbij hij mij met de eene hand op den rug klopte en stroomen van tranen vergoot.

Des avonds, vóór de zitting van den krijgsraad, dien de keizer wenschte te houden, liet deze mij bij zich ontbieden.

Hij wenschte mijn gevoelen te kennen, de ontmoediging van den vijand tot het doen van een beslissenden slag te gebruiken en reeds terstond op den volgenden morgen met de geheele infanterie een aanval op de stelling, welke de vijand op den San Gregorio en den San Pablo ingenomen had, te doen, terwijl de ruiterij onze linkerflank dekte en die, welke door den vijand voor den Cerro de la Campagne geplaatst was, overhoop wierp, en tot San Luis Potosi, den toenmaligen zetel der republikeinsche regeering, door te dringen.

Hoe gevaarlijk en zelfs dwaas zulk een aanval tegen een viermaal sterkeren vijand, die een voordeeliger stelling ingenomen heeft aan een Europeeschen militair moge toeschijnen, zoo was deze toch op eene nauwkeurige kennis der Mexicaansche wijze van oorlogvoeren en van den Mexicaanschen geest gebouwd.

Terwijl een goed gedisciplineerd Europeesch leger dikwijls door eene neerlaag tot verdubbelde krachtinspanning aangevuurd wordt, brengt deze bij een Mexikaansch leger zoo beslist het tegendeel te weeg, dat eene enkele nederlaag dikwijls met de geheele vernietiging van zulk een leger gelijk staat, zelfs wanneer dit verscheidene malen sterker is. De manschappen zijn niet weer tot staan te brengen, werpen hunne wapenen weg en keeren naar huis terug of loopen tot den overwinnaar over.

Na de gunstige uitslagen van den vorigen dag en bij de geestdrift waarmee onze troepen bezield waren, was het bij mij niet aan den minsten twijfel onderhevig, dat wij den volgenden dag eene schitterende overwinning zouden behalen en het vijandelijk leger uit elkaar drijven.

Ons in zulk een onvoordeelig gelegene plaats als Queretaro was, daar deze stad noch eene politieke noch eene krijgskundige beteekenis had, laten insluiten, kwam mij niet alleen dwaas maar zelfs gevaarlijk voor.

Dit kwam bovendien volstrekt niet met het plan van den keizer en dat van Marquez overeen, zooals ten minste schijnt te blijken uit de omstandigheden, dat de laatstgenoemde de groote haciendas, die in den omtrek van Queretaro lagen en met voorraad van allerlei aard volgepropt waren, geheel onaangeroerd liet, terwijl de inzameling van dien voorraad toch het eerste zou moeten geweest zijn, wanneer men het doel had zich in Queretaro te laten belegeren.

Hoe rijk deze haciendas voorzien waren, blijkt daaruit, dat het vijandelijk leger dat eindelijk tot 40,000 man bereikte, hoofdzakelijk daaruit onderhouden werd.

Als wij naar San Luis Potosi en het Westen doordrongen en generaal Vidaurri, zooals het plan was, naar het Noorden, waar zijn naam zooveel gold, zonden, dan vielen ons al de hulpbronnen der rijke streken in handen, en binnen kort zou er een aanzienlijk leger te been gebracht zijn.

Vera-Cruz was nog in onze handen, en sedert het vertrek der Franschen was de opbrengst der tollen weder geheel in ons bezit, zoodat het ook niet aan geldmiddelen tot onderhoud van dit leger ontbrak.

Marquez was echter van een ander gevoelen, en Marquez gold bij den keizer destijds alles.

Nadat deze mij aangehoord had, zeide hij, dat Marquez door de revolutie groot geworden was en dat hij het land kende.

Omtrent zijne getrouwheid kon er geen twijfel bestaan.

Hij was een van hen geweest, die er hoofdzakelijk toe bijgedragen hadden om hem uit te noodigen naar Mexico te komen, en op zijn dringend verlangen had hij te Orizaba het besluit genomen, de partij van Marquez niet in den steek te laten en aan de wereld het bewijs te leveren, dat hij zich ook zonder de hulp van Frankrijk staande kon houden. Zijne eer vorderde het, te toonen, dat hij zich niet tot het bloote werktuig van een ander had laten verlagen.

Marquez had den keizer geheel verblind.

Hoe schrander deze vorst ook wezen mocht, was hij toch zelf te braaf en te edel dan dat hij de eerloosheid en het verraad zou hebben kunnen begrijpen.

Marquez wist zijn gevoelen door te drijven, en nu werd er besloten zich te Queretaro te laten belegeren.

's Avonds om 9 uur was de vijand toch in zooverre van zijnen schrik bekomen dat hij het

waagde onder de bescherming der duisternis nog eenmaal een aanval op de brug te doen. Hij werd echter door het bataljon Celaya krachtig afgeslagen.

Deze nachtelijke aanvallen op de brug werden gedurende de belegering zeer dikwijls herhaald, daar de vijand haar en La Cruz als die punten beschouwde, welke de sleutels der stad mochten heeten.

Tegelijk met zulk een aanval werd de stad gewoonlijk uit alle batterijen beschoten, wanneer er ten minste in het vijandelijk leger niet juist gebrek aan ammunitie was, hetgeen niet zelden gebeurde.

Mij werd later door vijandelijke officieren medegedeeld, dat zij dikwijls ammunitie kregen met de diligentie die tot aan Celaya reed.

Ammunitie, inzonderheid kogels, was bij ons ook niet in de noodige hoeveelheid voorhanden, ofschoon generaal Arellano zich alle moeite gaf ze te laten vervaardigen.

Er werden dan ook eene menigte kogels, die de vijand op de stad afschoot weder gebruikt.

Voor een gave bom of granaat voor ons Parott-kanon werd aan iedereen die deze aanbracht, een dollar en voor een gaven kogel een halven dollar uitbetaald.

De holle kogels van den vijand waren meerendeels slecht bewerkt, en van zijne bommen en granaten barstte bijna de helft niet uit elkaar.

Op den 16n Maart moest er bij de Juaristen eene nieuwe zending krijgsvoorraad aangekomen zijn, want zij beschoten de stad des voormiddags uit alle batterijen.

Deze beschietingen bij dag en ook vaak bij nacht waren nu zeer gewoon en werden op de volgende dagen slechts bij gelegenheid door tirailleurgevechten, die hier en daar plaats grepen, afgebroken.

Ofschoon ik dikwijls zag, dat er inwoners der stad in de straten gedood werden, zoo raakten deze toch al spoedig aan het bombardement gewoon, dat zij zich weder met hunne zaken bezighielden.

Zelfs de dames, die zich in den beginne in hare huizen opgesloten hadden, deden hare gewone middagwandeling en namen hare gewone plaatsen op het balkon in, ofschoon verscheidene daarvoor met haar leven of met wonden moesten boeten.

De punten, waarop de vijandelijke batterijen vooral waren gericht waren La Cruz, het klooster Santa Clara, waarin zich de kogelgieterij bevond, de Cerro de la Campagne, de Alameda, Casa Blanca en de brug. De meeste schade leden zeker wel La Cruz en het postkantoor, welk laatste eene groote menigte kogels te verduren had, die voor het hoofdkwartier van Miramon bestemd waren, waarvan de plaats op de eene of andere wijze aan den vijand verraden was.

De schouwburg en het strijdperk voor stierengevechten waren weliswaar gesloten; maar al het bombardeeren verhinderde niet dat de inwoners der stad gezellige bijeenkomsten met elkander hadden.

De koffiehuizen waren altijd stampvol, en inzonderheid een dat aan een Franschman toebehoorde en op het hoofdplein der stad stond, was de verzamelplaats van alle officieren.

Hier kon men zich verzekerd houden altijd de nieuwste nieuwsjes te hooren, want nauwelijks was er een gevecht voorbij, of men snelde er heen, om elkaar zijne ervaringen mee te deelen.

Den tijd van den 15^{en} tot den 20^{en} werd gebruikt om de stad zooveel mogelijk te versterken.

Dit bepaalde zich echter hoofdzakelijk tot het opwerpen van een verschansing en tot het maken van schietgaten in de muren van verscheidene gebouwen.

Onze batterijen stonden op den Cerro de la Campagne, tusschen deze en de stad, bij de brug, op La Cruz, bij de kapel San Francisquito, op de Alameda, de Casa Blanca en tusschen deze en de straat Celaya.

Rechts van de brug had generaal Castillo een stevigen muur van schietgaten laten voorzien en geschut daarachter geplaatst, waaruit hij de Juaristen tot hunne verwondering met schroot begroette.

Onder onze generaals waren er velen, die er in gewone tijden zoo onder door zouden kunnen loopen hebben, maar in de gegevene omstandigheden niet op hunne plaats waren. Daartoe behoorden de divisie-generaal Casanova en de brigade-generaal Herera y Lozada en Calvo.

Ik werd dagelijks bij den keizer ontboden. Toen ik op den 20^{en} bij hem kwam, deelde hij mij mede, dat hij mij tot eene belooning voor mijn gedrag op den 14^{en} het bevel over de eerste brigade der eerste divisie (Mendez) opgedragen had.

Deze brigade bestond uit de Cazadores uit het tweede, vijfde en veertiende linie-bataljon,

uit dat der Tiradores, waarover kolonel Don Carlos Miramon, insgelijks een broeder van den generaal, het bevel voerde, en eindelijk uit het bataljon Zamora.

Het bevel over de Cazadores werd op mijn voorstel opgedragen aan den majoor Manst Pitnner, die vroeger kapitein bij het Oostenrijksche corps geweest was. In den slag bij Santa Gertrudis in het vorige jaar was hij zwaar gekwetst en in gevangenschap geraakt.

Dit gevecht was het eerste voordeel dat door de Juaristen behaald werd, en het was voor hen des te verblijdender, daar er bij die gelegenheid verscheidene millioenen in hunne handen vielen, die naar Monterey overgebracht moesten worden.

Bij deze overwinning vergat Escobedo zich zelven niet.

Hij zond van het buitgemaakte geld door middel van het bankiershuis *Brach & Schönfeld* voor eigen rekening 10,000 pond naar Engeland om in allen gevalle een achterpoortje voor zich open te houden.

Toen de keizer naar Queretaro oprukte werd Pittner uit zijne gevangenschap ontslagen en kreeg van Escobedo een pas naar Vera-Cruz onder voorwaarde dat hij zich aldaar naar Europa zou inschepen.

Toen de kapitein echter te Queretaro kwam en zag dat de keizer officieren noodig had, liet hij zijn plan om naar Europa terug te keeren varen en bood dezen zijne diensten aan.

Marquez had den officier, die als gewoon burger gekleed was, als « een verdachte vreemdeling » zeer slecht laten behandelen en in hechtenis nemen, maar nadat het misverstand opgehelderd was, werd hij als majoor bij zijn staf aangesteld.

Kolonel Don Miguel Lopez kreeg een reserve-brigade, die uit verschillende troepen samengesteld was, en werd met het bijzonder toezicht op La Cruz en met de verdediging daarvan belast.

Mijn brigade was verdeeld.

Een gedeelte daarvan stond tusschen den Cerro de la Campagna, op den linkervleugel van Castillo, en in de nabijheid daarvan bevond zich mijn hoofdkwartier.

Het andere gedeelte was geposteerd bij de Casa Blanca met Mendez die La Cruz met zijne eene brigade weder verlaten en nu de lijn van de Garita Pueblito tot aan de kapel San-Francisquito te verdedigen had.

Aan mijne brigade was een achtponder afgestaan.

Als brigade-adjudant (major del ordines, zooals zijn titel luidt), vond ik een dikken, dommen kerel, den majoor don Ramon Robles, en Mexicaanschen luitenant, Castro, geheeten, die zoo mogelijk nog onbruikbaarder was.

Ik nam echter van de Cazadores den adjudant die bijzonder aan mijnen dienst verbonden was, Don Julian Monteéon, mede.

Ik mocht dezen man graag lijden, en hij gaf mij dan ook van zijnen kant allerlei blijken van toegenegenheid.

Hij was nog maar zeventien jaar oud, bescheiden en aangenaam in omgang, en sprak een weinig Fransch.

Ik uitte hem eens den wensch uit dat hij mij, ingeval ik een wond kreeg of gedood werd, niet in den steek zou laten.

Sinds dien tijd volgde hij mij in ieder gevecht als mijne schaduw, en als het eens recht heet toeging, dan hield hij achter mij bijna zijne armen open, om mij dadelijk op te vangen indien ik mocht getroffen worden. Aan zich zelf dacht de dappere jongeling niet in het minst.

HOOFDSTUK XL

TE QUERETARO

(VERVOLG)

Op den 21[en] kreeg generaal Miramon van zijne spionnen de tijding dat er in het dorp Juanico, eene legua van Queretaro verwijderd, versterkingen aan geschut, krijgsvoorraad, wapenen, vier honderd wagens met mondkost en verscheidene kudden vee aangekomen waren, en ik kreeg in den nacht het bevel, mij met de Cazadores, de Tiradores en mijne batterij 's morgens om vijf uren bij den Cerro de la Campagna te bevinden, ten einde daarmee Juniaco in te nemen. De gezamenlijke cavalerie onder Mejia zou mijne rechteren het regiment ruiterij onder Quiroga mijne linkerflank dekken.

Op den 22[en] Maart ten vijf uren des morgens, terwijl het nog schemerachtig was, stonden wij klaar.

De Cazadores trokken voorop, daarop volgde de batterij, en ten slotte kwamen de Tiradores.

De weg naar Juanico was met boomen beplant en liep langs den linkeroever der rivier.

Omstreeks tien minuten voor het begin van het dorp stieten wij op de vijandelijke wachtposten die wij op den voet volgden.

De vijandelijke infanterie, hierdoor verrast, trok zich in allerijl terug, en wij volgden haar totdat zij zich op het plein van het dorp formeerde.

Zonder haar den tijd te laten riep ik : «*Viva el Emperador!*» en nu gingen wij met gevelde bajonet op den vijand los.

De majoor Pittner en ik bevonden ons aan het hoofd.

Ik bereed dien dag niet mijn gewoon paard, maar een kleinen hengst, die, door een kogel in den kop getroffen, neerviel, doch dadelijk weder opstond.

De vijand wachtte onze bajonetten niet af, maar begaf zich in allerijl naar de hacienda de Juanico, die aan het einde van het dorp stond, waar zich het hoofdkwartier van den aldaar bevelvoerenden officier bevond.

Het regiment Quiroga was voorbij mijn linkerflank voorwaarts getrokken en deed nu een krachtigen aanval op de ruiterij die bij de hacienda geposteerd was, terwijl Mejia langs den linkerflank, waar het terrein volkomen effen was, voortrukte.

De vijand trok zich in de achter de hacienda liggende bosschen terug.

Wij namen de hacienda in en bemachtigden de kanselarij van het hoofdkwartier, waarin wij behalve andere papieren ook diegenen vonden welke de lijsten der troepen, welke voor Queretaro gelegerd waren, bevatten.

Tot ons leedwezen had men de artillerie en het grootste gedeelte van de eetwaren reeds verdeeld; maar wij bemachtigden toch nog vier-en-twintig wagens met maïs en rogge, vele wapenen en eene zeer groote menigte ossen, koeien, geiten en schapen.

Op onze rechterflank posteerde zich eene 8000 man sterke afdeeling vijandelijke ruiterij, die ik uit mijne batterij, welke tegenover de hacienda geplaatst was, beschoot.

Terwijl wij onzen buit bijeenbrachten, aan den linkerkant door het regiment Quirago en aan den rechter door de Tiradores gedekt, stond Mejia met zijne ruiterij tegenover die van den vijand in de aan gene zijde der rivier gelegene vlakte, zonder dat een van beide partijen genegenheid tot het doen van een aanval getoond had.

Daar het doel van den uitval zooveel mogelijk bereikt was, ondernam ik den terugtocht, waarbij de Cazadores de achterhoede uitmaakten.

Waar den straatweg door eene kleine beek doorsneden wordt, hield ik halt, om den overtocht der ruiterij van Mejia door eene waadbare plaats te dekken, hetgeen insgelijks door mijne achter de brug geplaatste batterij en door de kanonnen van den Cerro de la Campagna geschiedde. De vijand die ons volgde bestookte ons insgelijks met zijn geschut.

Toen ik eindelijk met de Cazadores ook over de brug kwam, ontmoetten wij generaal Miramon, dien de Cazadores en mij met een uitbundig gejuich begroette.

Bij den Cerro de la Campagna troffen wij den keizer aan, die aan de « Zouaven van Mexico » zijn dank betuigde, en nu reed ik — het was tusschen twaalf en één uur — naar het vroeger gemelde koffiehuis, waarvoor een kundige Duitsche veearts mijn hengst den kogel, die in een schuinsche richting in zijn kop doorgedrongen was en boven zijn oog zat, uitsneed.

Ingevolge den krijgsraad, die op den 20[en] gehouden was, had de keizer besloten, dat Marquez, die tot luitenant-generaal van het keizerrijk benoemd was, naar Mexico zou vertrekken, ten einde al de troepen welke zich daar bevonden, of althans zooveel de omstandigheden toelieten, benevens geld naar Queretaro over te brengen.

Hij zou daarbij vergezeld worden door generaal Vidaurri, die tot Minister van Financiëen en Oorlog en tot voorzitter van den krijgsraad benoemd was.

De keizer verbood aan generaal Marquez uitdrukkelijk zich met eenige andere onderneming dan schermutselingen en dergelijke in te laten, en drukte hem op het hart, dat hij zoo spoedig mogelijk naar Queretaro moest terugkeeren. *Marquez gaf in het bijzijn van alle verzamelde generaals zijn woord van eer dat hij binnen veertien dagen weder te Queretaro zou zijn, al mocht het ook kosten wat het wilde.*

In den krijgsraad, die op den 22[en] gehouden werd, beraadslaagde men over de wijze waarop Marquez den hem opgedragen last ten uitvoer moest brengen.

Er werd bepaald dat hij in den nacht zou

vertrekken en dat de voortreffelijke regimenten ruiterij Quiroga en n° 5, gezamenlijk ten getale van 1100 man hem zouden vergezellen.

Op den 23en Maart, terstond na middernacht braken Marquez en Vidaurri met hunnen staf en hun geleide op, maarcheerden tusschen den Cerro Cimatorio en El Jacal door en bereikten Mexico over Tuluca, zonder eenige ontmoeting te hebben.

In plaats van Marquez werd nu de uiterst bekwame en wetenschappelijk gevormde generaal Castillo tot adjudant-generaal en Minister van Oorlog ad interim benoemd en betrok dadelijk het hoofdkwartier op La Cruz. Zijne divisie kreeg generaal Valdez.

De aftocht van Marquez bracht in het vijandelijk leger eene groote opgewondenheid te weeg, want het gerucht liep dat de keizer insgelijks weg was.

De Juaristen kregen op dezen dag eene aanzienlijke versterking door de generaals Riva Palacio, Martinez en Carebajal, zoodat het vijandelijk leger nu meer dan 40,000 man en tusschen de 70 en 80 kanonnen telde, terwijl het onze, door de verschillende gevechten en de troepen die Marquez vergezelden, tot op 6500 man verminderd was.

Eenigen aanwas verkregen wij echter ook door de gevangenen en de deserteurs die tot ons overliepen.

Op den avond van den 23en vernamen wij van een man, die op de hacienda waar generaal Escobedo zijn hoofdkwartier had, woonde en dien men zich door het wegnemen van al zijn have en goed tot vijand gemaakt had, dat er des namiddags in het hoofdkwartier van Escobedo een groote krijgsraad gehouden en dat er daarin met eene meerderheid van tweederden der stemmen besloten was, den volgenden dag een krachtigen aanval te doen.

Het getal der troepen die « met den keizer » weggegaan waren, werd waarschijnlijk te hoog geschat, en men meende dat een aanval moest gelukken.

Waarop deze zou gemunt zijn, wist deze man, helaas! niet te zeggen.

Reeds vroeg in den morgen van den 24en Maart — het was op een Zondag — berichtte de officier, die bestendig op den toren van La Cruz geposteerd was, dat er zich aanzienlijke massa's troepen, tot allerlei wapens behoorende, van Cuesta China naar den Cerro Cimatorio in beweging zetten en op den laatsten berg in dichte drommen post vatten.

Des voormiddags te tien uren kreeg ik van mijn divisie-generaal Mendez het bevel, mijne stelling bij de rivier te verlaten en naar de Alameda op te rukken.

Mijne brigade was met een bataljon verminderd.

Aan kolonel Miramon beviel het niet onder een vreemdeling te dienen, en zoo wist hij door zijn broeder te bewerken, dat hij bij zijne manschappen posteerde.

Hij plaatste een kanon op den rechterhoek en drie in het midden van den voormuur met een vooruitspringenden hoek.

Met mijn tweede linie-bataljon, waarover de dappere kolonel Madrigal het bevel voerde, bezette ik verschillende punten tusschen den hoek der Alameda en de Casa Blanca, waar Mendez mijne batterij post deed vatten.

Het overige gedeelte mijner brigade stond in de Alameda gereed.

Uit deze bewegingen van den vijand kreeg het den schijn, alsof deze het plan had een aanval op den rechterhoek der Alameda te doen.

Eene vijandelijke kolonne van omstreeks 6000 man rukte, onder aanvoering van generaal Martinez stoutmoedig tegen de Alameda op, terwijl de gezamenlijke batterijen de stad en onze stelling beschoten.

Het waren pas aangekomene troepen aan welke men diets had gemaakt, dat zij niet veel tegenstand zouden ontmoeten.

Zij droegen, evenals het geheele leger der Juaristen, witte linnen buizen en broeken, waarop de onderscheidingsteekens der troepen waartoe zij behoorden in verschillende kleuren aangebracht waren. Zij zagen er in het gevecht altijd uiterst zindelijk en goed uit, daar het eene Mexicaansche gewoonte is, alvorens een gevecht te leveren, de kleederen te wasschen. Daar zij slechts één pak kleederen hadden en moesten wachten, totdat deze droog waren, zag men hen dikwijls in half of geheel Adamitisch kostuum in de legerplaats rondloopen, hetgeen een uiterst kluchtig tafereel opleverde.

Ik verliet op bevel van Miramon met mijne brigade de Alameda, trok over eene kleine brug, die zich aldaar bevond en vatte daarbij post.

De vijand rukte tot omstreeks honderd vijftig schreden van de Alameda voort, maar werd hier van drie kanten door zulk een hevig schroot- en geweervuur ontvangen, dat de kolonne halt hield en eensklaps rechtsomkeer maakte.

Nu rukte het regiment, dat naar de keizerin genoemd was en waarover kolonel Don Pedro Gonzales het bevel voerde, op, maakte verscheidene honderden gevangenen en trok zich eerst terug, toen de zeer gedunde kolonne, die den aanval gedaan had, de hoogte van den Cimatorio bereikte, waar zij door de aldaar in massa geposteerde infanterie gedekt werd.

Het veld dat voor de Alameda lag, was als bezaaid met dooden en gekwetsten, wier witte kleeding scherp bij den donkerkleurigen grond afstak.

Daar er dichte kolonnes van den vijand de westelijke helling van den Cimatorio aftrokken, kon men vermoeden dat zij een aanval tegen de Garita Pueblito en de Casa Blanca in den zin hadden.

Ik kreeg daarom van generaal Mendez het bevel, met mijne brigade daarheen te marcheeren, terwijl kolonel Miramon met zijne troepen in de Alameda bleef.

Generaal Miramon deed, zonder er mij iets van te zeggen, het tweede liniebataljon van de plaats waar het geposteerd was, oprukken en verving dit door de Cazadores.

Ik marcheerde nu met mijne andere bataljons in eene evenwijdige richting met den vijand, die zich naar dienzelfden kant heen bewoog, en toen deze op den breeden weg, die van de westelijke helling van den Cimatorio voorbij de Casa Blanca naar de Garita Pueblito loopt, halt hield en front maakte deed ik hetzelfde.

Men zag nu duidelijk, dat de vijand zich tot den aanval op de genoemde punten gereed maakte, en generaal Mendez gaf mij het bevel de Casa Blanca te verdedigen.

Deze Casa Blanca bestond uit een groot steenen gebouw, dat in de nabijheid van den genoemden weg het dichtst bij den vijand stond.

De omtrek daarvan was met vrij dichte cactussen begroeid.

Op een korten afstand achter deze bij den breeden weg die naar de Alameda voert en voorbij de Garita Pueblito loopt, staat het massieve gebouw, dat Casa Blanca genoemd wordt, waarbij zich aan den kant der Alameda een corral, die door een muur omgeven is aansluit.

Met het tweede en vijfde liniebataljon bezette ik nu de Casa Blanca, benevens den corral, terwijl ik de garita en het daar staande gebouw het bataljon Zamora post deed vatten.

De batterij werd insgelijks hier geplaatst, zoodat zij den weg van den Cimatorio kon bestrijken.

Het veertiende linie-bataljon kreeg ik als reserve en hiernaast posteerde zich, waarschijnlijk op bevel van generaal Mendez, de omstreeks 120 man sterke afdeeling cavalerie onder den majoor Malburg.

Eerst tegen drie uur, na een gevecht tusschen de artillerie, dat eenigen tijd geduurd had, stelden de vijandelijke gelederen zich in beweging..

Zooals wij later vernamen, bestond de kolonne die aan het hoofd marcheerde, uit 4000, en die welke daarop volgde, uit 6000 man.

De witte drommen stormden met den meesten moed de helling af en den breeden weg, die noch rechts, noch links, eenige bedekking aanbood, langs, zoodat onze batterijen van de Alameda en de Garita onverhinderd op de dichte kolonnes konden vuren, hetgeen inzonderheid van de laatste met de meeste nauwkeurigheid geschiedde, daar generaal Arellano hierbij in eigen persoon tegenwoordig was.

De kalmte en de dapperheid welke de vijand te midden van dit hevige vuur ten toon spreidde, waren bewonderenswaardig.

Toen de kolonne echter tot op een vierhonderdschreden genaderd was en met een hagelbui van schroot begroet werd, bleef zij een oogenblik besluiteloos staan, maar vatte al spoedig weder moed en rukte tot op twee honderd schreden voorwaarts.

Hier kreeg zij behalve het schrootvuur van alle kanten nog onze geweerschoten en bleef andermaal staan, zoodat wij reeds verwachtten dat zij rechtsomkeer zou maken.

Het was een oogenblik van spanning, en wanneer men ons klein getal met de massa's die op ons afkwamen, vergeleek, dan was eenige bezorgdheid omtrent den afloop alleszins verrechtvaardigd.

Zoodra de vijandelijke aanvoerders deze aarzeling echter bemerkten traden verscheidenen hunner van tusschen de gelederen te voorschijn : de soldaten bekwamen van hunnen schrik, die zich voor een oogenblik van hen meester gemaakt had, en rukten nu met gezwinden pas aan, zoodat het hun gelukte de schuur die slechts vijf-en-dertig tot veertig schreden van de Casa Blanca verwijderd is, te bereiken.

Dit punt was door het tweede bataljon onder kolonel Madrigal bezet.

Voordat de aanval begon zeide ik tot hem :

— De Casa Blanca moet tot elken prijs behouden worden, al moesten wij hier ook allen ons graf vinden, want met dit punt gaat ook de stad verloren.

Hij antwoordde op een vastberaden toon :

— De vijand moet terug of wij sterven hier allen.

Hoe groot ook mijn vertrouwen op den dapperen kolonel wezen mocht, vreesde ik toch, dat hij, door de overmacht overmeesterd, zijn stelling zou moeten opgeven.

Het was een ontzettend oogenblik voor mij, en ik beken dat het angstzweet mij van het voorhoofd gutste toen ik het veertiende bataljon in allerijl deed aanrukken.

Op de plaats tot waar de vijand doorgedrongen was, kon hij zich onmogelijk staande houden, en hij moest of zonder zich op te houden verder voortwaarts rukken of terugkeeren.

Op dit hachelijk oogenblik, waarvan het lot der stad afhing sprong generaal Arellano van zijn paard, richtte zelf een kanon op de dichtste groep vijanden en overlaadde hen met schroot, terwijl de dappere majoor Malburg te gelijker tijd met zijne afdeeling cavalerie achter het huis om rende en den vijand in de linkerflank aanviel, waardoor het zoo duchtig in het nauw gebrachte tweede bataljon eenige verademing kreeg.

De uitwerking van het zoo dicht in de nabijheid afgeschotene kanon, alsmede het plotselinge van den aanval der cavalerie, welker getal de vijand op dit oogenblik waarschijnlijk te hoog schatte, waren te veel voor hem; hij maakte rechtsomkeer en rende in overhaaste vlucht tegen de helling op, terwijl de cavalerie op hem loshieuw, en het bataljon van Madrigal, dat niet meer te houden was, voorwaarts stormde en op eene vreeselijke wijze met de bajonet en kolf manœuvreerde, totdat de vijandelijke cavalerie, die ter bedekking aankwam, de geslagene kolonne beschermde.

De Majcor Malburg veroverde een vaandel erbij en het tweede bataljon maakte omstreeks honderd gevangenen, terwijl bij de 1500 dooden en gekwetsten het slagveld bedekten, hetwelk er uitzag, alsof het door eene groote kudde schapen afgeweid was. Achter de Casa Blanca lagen tien gesneuvelde vijandelijke officieren, en onder hen de kolonel Mercador, die aan het hoofd der kolonne, welke den aanval deed, stond.

Dit was de laatste krachtige aanval van den vijand gedurende de geheele belegering, maar tevens de gevaarlijkste en bloedigste.

Generaal Miramon had dezen bijgewoond en hield in de nabijheid van de Garita Pueblito stand.

Toen de keizer zich op de plaats, waar het gevecht geleverd was, vertoonde, was de geestdrift der troepen onbeschrijfelijk.

Hij kwam naar mij toe en drukte mij de hand.

De tranen stonden hem in de oogen, en zijne ontroering was zoo groot, dat hij bijna niet kon spreken en mij met bevende lippen slechts drie woorden toefluisterde, die mij gelukkiger maakten en rijker beloonden dan eenige onderscheiding zou hebben kunnen doen, en mij tot aan het einde mijns levens in de gedachte en in het hart zullen blijven.

Ik was zoo getroffen, dat ik ook niet kon spreken en zwijgend de mij toegestokene hand kuste. Alleen hij, die dergelijke oogenblikken beleefd heeft, kan de ontroering, die zich daarbij van mij meester maakte, begrijpen: zij is niet te beschrijven.

Ons verlies in dit gevecht was betrekkelijk gering, want vooreerst waren wij voor een gedeelte gedekt en ten andere viel ook de vijand met gevelde bajonet op ons aan en schoot niet.

Zelfs het vuur, dat de hooger geposteerde reservekolonne, die den aanval deed, onderhield, moest al spoedig ophouden, gelijk het artillerievuur, uit vrees, dat men eigen manschappen zou treffen.

Kolonel Miramon hield de Alameda bezet, alsook de lijn tot aan de kapel San Francisquito.

Mijne brigade bezette de lijn van de Alameda tot iets verder dan de Garita del Publito. De andere troepen behielden hunne vroegere stelling.

Generaal Mendez had zijn hoofdkwartier in de Casa Blanca, en ik bewoonde met hem hetzelfde vertrek, waardoor ik de beste gelegenheid had om dezen uitstekenden generaal te leeren kennen.

Hij, Castillo, Mejia, Fecobar en Valdez behoorden tot die Mexicaansche generaals, die op de bijzondere welwillendheid, welke de keizer mij betoonde niet jaloersch waren; want nijd en afgunst zijn in Amerika niet alleen eene eigenschap der Duitschers.

Terwijl de andere generaals mij met eene zekere terughouding behandelden, gedroegen de anderen zich altijd vriendelijk ten opzichte

van mij en hechtten eenig gewicht aan mijne meeningen.

Mendez drong er bij mij op aan, dat ik den keizer zou bewegen Queretaro te verlaten, daar wij hier slechts ons leven en onze eer konden verliezen.

In al zijne gesprekken legde hij eene onverzoenlijke vijandschap ten opzichte van Miramon aan den dag.

In den nacht had de vijand een deel van zijne gekwetsten die niet te dicht in onze nabijheid lagen weggehaald.

Toen ik des morgens voor onze verdedigingswerken het jammeren van andere hoorde, begaf ik mij, slechts met mijne rijzweep in de hand, met zes man buiten, ten einde zooveel mogelijk van deze ongelukkigen naar onze hospitalen te brengen.

Toen ik mij bij deze gelegenheid een weinig te ver waagde, zou ik bijna door eene wachtronde vijandelijke ruiterij van acht of tien man, die jacht op mij maakte, gevangen genomen zijn. Ik liep, zooals ik nog nooit van mijn leven geloopen had door de stekelige cactusplanten naar de verdedigingswerken toe, en was toen ik daar aankwam zoo uitgeput, dat ik neerzeeg.

Daar er, wanneer wij ons later met hetzelfde doel buiten de verschansingen waagden, dadelijk op ons geschoten zou worden, moesten wij de ongelukkige vijandelijke gekwetsten ellendig laten omkomen.

Had de vijand slechts den wensch te kennen gegeven, de gekwetsten weg te halen, dan zouden wij hem dit volgaarne toegestaan hebben.

De verpestende stank, dien de lijken in ons leger verspreidden, werd al spoedig zoo onuitstaanbaar, dat ik ze gedurende den nacht op elkaar liet stapelen en verbranden.

Toen wij ons, zoodra het vuur brandde, verwijderden, schcot de vijand, die zeker niet begreep, wat wij uitvoerden, met de meeste woede op den brandenden hoop.

HOOFDSTUK XLI

DE KEIZER GEDECOREERD

Op den 25n Maart in de avondschemering deed de vijand weder een zijner gewone aanvallen tegen de brug en werd, evenals gewoonlijk, teruggeslagen.

De keizer gaf dien dag het bevel, met alle beschikbare troepen aan de volmaking onzer verschansingen te arbeiden. Hij zelf hield het toezicht bij het oprichten daarvan op La Cruz en stelde zich daarbij dikwijls aan het geweervuur van den vijand bloot.

Op dien dag vernamen wij ook, dat generaal Escobedo aan generaal Marquez eene sterke kolonne cavalerie achtergezonden had.

Verscheidene huizen aan den anderen kant der brug, die door den vijand bezet waren, werden door onze artillerie plat geschoten.

De vijand had ons nu geheel ingesloten en begon aan de bevestiging zijner stelling meer zorg te besteden. Te dien einde bediende hij zich van meer dan duizend Indianen, aan welke deze gevaarlijke bezigheid volstrekt niet scheen te bevallen, en die ik, zoodra er eenige kogels in hunne nabijheid vielen, verschrikt van hun werk zag wegloopen. Hoofdzakelijk werkten zij bij nacht.

De stad werd voortdurend nu eens hier, dan weer daar gebombardeerd en onze verschansingen door schutters bewaakt, die op ieder hoofd dat zich zien liet vuur gaven.

Waarschijnlijk werden hiertoe de honderd vijftig Amerikanen, die onder den naam van *legion of honor* bij de Juaristen dienden en onder het bevel van zekeren kolonel Green stonden, gebezigd.

Niet allen de soldaten, maar ook de inwoners hadden veel te lijden, en velen hunner werden door kogels getroffen.

Op den 27n Maart werd eene vrouw door eene granaat gedood, en eene andere, die haar kind op Mexicaansche manier op den rug droeg, kreeg een geweerkogel door den hals, die haar en het kind doodde.

In de Casa Blanca, zag ik, dat eene vrouw die haren man middageten bracht, door een kogel getroffen op den grond viel.

Het eerste wat de bedroefde echtgenoot deed was, dat hij haar geld en cigaretten uit haren boezem haalde, waarop hij haar wegsleepte, zonder ook maar geen enkele klacht te slaken.

De boezem der Mexicaansche vrouwen is de gewone bewaarplaats van haar geld.

In den nacht van den 27n tot den 28n Maart

werd er van beide kanten onophoudelijk geschoten.

Tegen den morgen werd het rustig en ik was in slaap gevallen.

Eensklaps werd ik door mijn adjudant bij den arm geschud en terwijl ik, nog slaapdronken, mijne oogen uitwreef, zag ik den keizer glimlachend voor mij staan.

Op deze wijze, zonder adjudant of ordonnans, met niets anders gewapend dan met zijnen kleinen verrekijker, placht hij gedurende den nacht of op andere tijden van den dag de verdedigingswerken te bezoeken.

Daar hij de Mexicaansche officieren kende en wist dat zij de soldaten niet alleen mishandelden, maar ook hunne soldij en hunne rantsoenen inkortten, placht hij aan de manschappen te vragen: « of zij hunne soldij en hunne rantsoen wel geregeld kregen ».

Dit was een zeer goed toezicht voor de officieren, en zulk eene bezorgdheid was voor de soldaten zoo iets vreemds en streelends, dat zij daardoor den keizer bijzonder lief kregen, inzonderheid daar hij met hen alle gevaren en ontberingen deelde.

Ik bood mij aan om Zijne Majesteit te vergezellen, maar deze bedankte daarvoor met zijne innemende vriendelijkheid en zette zijne inspectie alleen voort.

Des namiddags kwam de keizer andermaal, doch nu te paard en met zijn gevolg, en werd door den vijand dadelijk met granaten begroet.

Hij stapte in de Casa Blanca af en zette zich bij Mendez neer, met wien hij eene cigarette, die de generaal hem gepresenteerd had, rookte. Toen de keizer wegging, zeide hij tot mij, dat ik mij, wanneer er niets bijzonders bij de verdedigingswerken voorviel, alle dagen 's namiddags om twee uur in La Cruz moest bevinden.

De keizer hield het voor een heiligen plicht, dikwijls een bezoek te brengen aan de hospitalen, ten einde de gekwetsten te vertroosten en te zorgen, dat zij al die verkwikkingen kregen, welke de omstandigheden slechts gedoogden.

Daar het nu bleek, dat de Mexicaansche geneesheeren ontzettend nalatig waren, benoemde hij zijn lijfarts, Dr S. Basch, tot inspecteur-generaal van de gezamenlijke hospitalen.

Toen generaal Marquez Queretaro verliet, had hij beloofd, dagelijks berichten van zich te zullen zenden, en het begon den keizer zooveel als anderen te verontrusten, dat er nog geen tijding gekomen was; maar de keizer was er verre vandaan, uit deze omstandigheid eenigen argwaan op te vatten.

Op den 30n Maart 's morgens werd er een bevel van den keizer bekend gemaakt, volgens hetwelk alle officieren, die tot het ontvangen van belooningen voorgesteld waren, 's namiddags ten vier uur op de Plaza de La Cruz moesten verschijnen.

Al de officieren, wie dit betrof, waren stipt op hun tijd ter bestemder plaats.

De staf- en onderofficieren schaarden zich overeenkomstig hunnen rang op eene rij. Voor hen, insgelijks naar gelang van hunne dienstouderdom, stonden de generaals Miramon, Mejia, Castillo, Mendez, Arellano en Valdez. Op uitdrukkelijk bevel van den keizer moest ik op de rij der generaals gaan staan.

Al de officieren op de eerste rij kregen de *bronzen* eeremetaal voor dapperheid, die de keizer aan iedereen zelf op de borst stak, waarop hij hem met den Mexicaanschen *abrazo* (omhelzing) vereerde.

Toen hij bij mij kwam en ik hem mijn dank betuigde, zeide hij:

— Salm! gij weet, hoezeer ik aan u verknocht ben en hoe lief ik u heb; ik zou graag meer voor u willen doen, maar kan dit nu nog niet.

Dit had, zooals hij mij later zeide, hierop betrekking, dat hij mij gaarne tot generaal wilde benoemen, hetgeen hij echter in den gevaarlijken toestand, waarin hij zich bevond, niet wilde doen om de jaloezie en de ontevredenheid der Mexicaansche generaals niet op te wekken.

De *gouden* en de *zilveren* eeremetaal voor dapperheid werd slechts aan onderofficieren en soldaten uitgereikt: officieren kregen de *bronzen*. Met deze onderscheiding ging de keizer dan ook het spaarzaamst om. De eeremetaal, die aan een rood lint gedragen wordt, vertoont aan den eenen kant de beeltenis des keizers; aan den anderen kant in een lauwerkrans het opschrift: *Al merito militar* (Voor militaire verdienste).

Toen ook de andere officieren met verschillende ridderorden gedecoreerd werden en de keizer zich wilde verwijderen, ging generaal Miramon naar den kolonel Pradillo, die de ridderorden droeg, nam een bronzen eeremetaal in handen, begaf zich daarmee naar den keizer en zeide, terwijl hij hem deze op de borst stak, de volgende woorden:

— Uwe Majesteit heeft uwe manschappen en officieren gedecoreerd als een blijk van tevredenheid, trouw en verknochtheid. Aan den dapperste van allen, die ons steeds in alle gevaren en ontberingen ter zijde stond en ons altijd met het verhevenste, schitterendste voorbeeld is voorgegaan, neem ik bij dezen in naam van het leger van Uwe Majesteit de vrijheid, dit bewijs van dapperheid en van eer te verleenen hetwelk gij meer dan anderen verdient.

De keizer was verrast en getroffen door deze veelbeteekenende handeling, omhelsde generaal Miramon, nam het eeremetaal aan en droeg het sedert als zijne eerste en voornaamste dekoratie; maar terwijl de anderen, overeenkomstig het voorschrift, de beeltenis buitenwaarts droegen, droeg hij den kant met het opschrift naar boven.

Op den 31n Maart in de vroegte werd ik door een ordonnans bij den keizer ontboden.

Ik vond hem bij twee deserteurs, Elzassers, die vroeger bij het Fransche vreemdenregiment gediend hadden. Beiden behoorden tot het wapen der schutterij, waren eerst den vorigen dag voor Queretaro aangekomen, en hunne batterij was nog in reserve.

De keizer verzocht mij de beide manschappen in verhoor te nemen en van het gehoorde proces-verbaal op te maken, hetgeen ik in zijn bijzijn deed.

Zij, alsmede de meeste deserteurs (waarvan ik mij later door eigen aanschouwing overtuigde) verzekerden dat de soldaten der Juaristen door hunne oversten niet allen onbeschoft behandeld werden, maar dat zij ook, in plaats van den reaal, die hun als dagelijksche soldij beloofd was, op zijn hoogst eens of tweemaal in de week een medio (halven reaal) ontvingen en dat zij voor hun voedsel niets anders kregen dan maïs en boonen.

Stond er een gevecht te worden, dan werd hun gewoonlijk een reaal uitbetaald en aan ieder een glas brandewijn gegeven.

Zij spraken verder over de oneenigheid tusschen de aanvoerders hetwelk, trouwens een oud Mexicaansch gebrek is.

De eene Elzasser, Johann Muth genaamd, was bijzonder goed ingelicht, maar omtrent de stelling der batterijen op den San Gregorio kon hij ons geen uitslag geven.

Daar hij echter gaarne bij ons leger ingelijfd wilde worde en er hem veel aan gelegen was, een goeden dunk van zich te geven, bood hij aan, naar het vijandelijk leger terug te keeren en alles uit te vorschen, wat wij wenschten te weten. Hij beloofde dat hij 's nachts om twaalf uur weder binnen Queretaro zou zijn.

Daar niemand van de manschappen, die op den San Gregorio geposteerd waren hem kenden kon hij daar lichtelijk rondloopen onder voorwendsel dat hij hout sprokkelde.

Aan den keizer kwam dit voorstel bedenkelijk voor; maar ik deed hem opmerken, dat de man in het ergste geval niet zou terugkomen, want wat hij aan den vijand omtrent onze stelling kon verraden, wist deze reeds lang door zijne spionnen.

Toen de keizer eindelijk toestemde, gaf ik den man vijf piasters en zeide tot hem, dat ik zijn voorstel aannam, maar zijn kameraad als gijzelaar zou behouden en laten fusileeren, ingeval hij den volgenden dag vóór twaalf uur niet terug was, waarbij de keizer mij glimlachend in het oor fluisterde: wat wij toch niet zouden doen.

Ik bracht den man nu zelf tot aan onze buitenste verschansing en gaf aan den schildwacht, die hierover verwonderd was, bevel, niet op hem te schieten, wanneer hij van zijne zending terugkwam en bij dag of bij nacht onze verschansingen naderde.

Ik bleef in La Cruz en beval, er mij kennis van te geven, zoodra er iets mocht voorvallen. 's Avonds om half tien werd de Elzasser door eene patrouille naar mij toegebracht en deelde mij het volgende mede:

Hij was niet in staat geweest, den geheelen berg te onderzoeken, daar zijn ronddwalen aldaar reeds argwaan begon te wekken.

Hij had echter gezien, dat er op den oostelijken top van den berg twee batterijen achter stevige steenen muren stonden, en dat er eene afdeeling infanterie ter bedekking op de helling aan gene zijde daarvan geposteerd was.

Bovendien waren er twee stukken geschut bij de kapel San Trinidad geplant.

Wanneer ik het verlangde, wilde hij mij wel van de huizen bij den Meson San Sebastian door de tuinen naar het plein voor de kerk San Sebastian en van daar naar de kapel San Trinidad en verder op den Cerro Cimatorio brengen.

Overeenkomstig deze aanwijzingen besloot de keizer nog in dien zelfden nacht een aanval op deze positie te doen en althans de twee stukken geschut te veroveren.

Te dien einde liet hij Miramon bij zich roe-

pen, terwijl ik naar de Casa Blanca ging en den Elzasser meenam.

In den nacht van den eersten April werd ik om twee uur gewekt en kreeg van generaal Miramon het bevel, mij ten drie uur met het bataljon der Cazadores in de Calle Miraflores te bevinden, mij naar generaal Valdez te begeven en zijne aankomst af te wachten.

Toen ik mij ten bestemden tijde naar Valdez begaf, werd mij een bataljon der burgerwacht van Mexico onder bevel van kolonel Don Joaquim Rodrigez toegevoegd, alsmede vijftig man van het bataljon Celaya, die in den Meson San Sebastian lagen en het terrein in den omtrek nauwkeurig kenden.

Om vier uur kwam generaal Miramon: wij begaven ons naar eene kamer, hij spreidde eene kaart van de omstreken op de tafel uit en deelde mij het plan mede, dat door mijne opmerkingen gewijzigd en eindelijk op de volgende wijze bepaald werd:

Generaal Miramon zou den uitval zelf besturen.

Van het plein dat zich tegenover de brug bevond moest ik mij door de tuinen naar de kerk San Sebastian, die door den vijand was bezet, begeven.

Zonder mij om den vijand achter mij te bekommeren, moest ik naar de kapel San Trinidad oprukken en deze benevens de kanonnen veroveren; van hier de linker vleugelbatterij op den San Gregorio bestormen en dan den rug van den Cerro San Gregorio « schoon vegen ».

Hij beloofde dat eene brigade mij als reserve zou volgen en eene andere in mijne linkerflank den vijand, die in de voorstad San Louis gelegerd was, verdrijven.

Generaal Miramon scheen gaarne onderrichtingen voor dergelijke nachtelijke avonturen te geven.

Reeds eenige dagen te voren belastte hij mij met het doen eener verkenning bij maneschijn en nu werden mij uitgetande spijkers tot het vernagelen van kanonnen meegegeven.

Miramon wilde, dat ik hem in de Calle Miraflores zou afwachten. Ik wachte tot drie uur, en daar de maan omstreeks dezen tijd onderging, zond ik iemand naar den generaal toe.

Hij of zijne adjudanten hadden zich echter verslapen en de geheele zaak vergeten, hetgeen vroeger nog al eens gebeurd was en hem scherpe verwijtingen van den kant des keizers op den hals gehaald had.

Toen ik over de brug ging, zag ik, dat de andere troepen achter mij in slagorde geschaard stonden. Daar wij door huizen en tuinen moesten gaan, waren al de stafofficieren te voet en zouden onze paarden de reservebrigade achterna gezonden worden.

Zonder ontdekt te worden, kwam ik met mijne soldaten op het plein voor de kerk San Sebastian aan en schaarde mijne manschappen tot het doen van een aanval op de hoogte; de Cazadores met de vijftig man van Celaya voorop, en daarachter de municipale garde, aan welker hoofd ik mij ditmaal bevond. Wij werden eensklaps van den kant der kerk af in den rug beschoten.

Daar ik mij echter overeenkomstig mijne instructiën niet te bekommeren had over hetgeen er in mijn rug voorviel, rukten wij met een stormpas tegen den heuvel op naar de kapel San Trinidad, waarbij slechts ééne afdeeling stond, die de vlucht nam.

Zij, die bij de twee kanonnen geplaatst waren, hadden geen tijd om te vuren.

De majoor Pittner was oogenblikkelijk bij het eene en Anton Maier, de bevelhebber van de eerste der Cazadores, een Tyroler, bij het andere.

Met de kanonnen vielen ons ammunitie en paarden en allerlei bagage in handen, en ik zond deze dadelijk onder eene bedekking weg.

De aanval zoover achter het vijandelijk front was zeer onverwacht, inzonderheid voor den generaal der Juaristen, Adrillon, die zijn kwartier in de kapel had en dit met kolonel Villanueva tot den gerenalen staf van Escobedo behoorende, deelde.

Beiden werden in hunnen eersten slaap gestoord en namen in de grootste haast en in hun hemd door de stekelige cactusstruiken de vlucht.

Daar mijne troepen van den overijlden marsch naar den top van den berg geheel buiten adem waren, moest hun noodwendig eenige oogenblikken tijd gegund worden om tot zich zelven te komen.

Terwijl ik hen het doen van een verderen aanval op den San Gregorio in slagorde schaarde, zag ik bij de morgenschemering twee Cazadores, die eene vrouw meesleepten, welke zich krachtdadig tegen hen verzette.

Ik hieuw met het platte van mijn kling op beiden los en deed hen in 't gelid terugkeeren.